

Et bærekraftig pensjonssystem

Knut Aarbakke

Etter at lønnsoppgjørene i offentlig sektor kom i havn, har enkelte tatt til orde for at løsningen ikke er bærekraftig, og at den ikke er i overensstemmelse med Stortingets føringer. Begge deler er feil.

TILFREDS: – Vi har laget et forutsigbart pensjonssystem som både er bærekraftig og ivaretar de ansatte, sier Knut Aarbakke, leder i Akademikerne. Foto: Akademikerne.

Løsningen innebærer nemlig at man innfører levealderjustering av pensjonene, samt at reglene for regulering av pensjoner under utbetaling endres. Begge deler gir et mer bærekraftig pensjonssystem, og begge deler er hundre prosent i tråd med stortingsforliket fra 2005. I tillegg har man også fullt og helt etterlevd Stortingets vedtak om at offentlig ansatte fortsatt skal ha to tredeler av sin sluttlønn i alderspensjon forutsatt 30 års opptjeningsstid, med de nødvendige tilpasninger den nevnte levealderjusteringen vil medføre.

Den alternative løsningen, som Regjeringen i utgangspunktet tok til orde for, ville derimot ikke tilfredsstilt stortingsvedtaket fullt ut. Bruttogarantien ville forsvunnet, samtidig som innføring av helt nye prinsipper for opptjening høyst sannsynlig ville kommet på kant med det såkalte grunnlovsvernet. Grunnloven verner mot at lover kan gis tilbakevirkende kraft, og siden offentlig ansatte til dels har sine pensjonsrettigheter nedfelt i lov, ville omfattende lovendringer meget raskt kunnet komme i konflikt med grunnlovens paragraf 97. Med løsningen som er valgt, slipper vi heldigvis mye av denne

problemstillingen, selv om også selve innfasingen av levealderjustering har grunnlovsmessige sider som gir omfattende vern for ansatte som allerede er inne i eksisterende pensjonsordning.

Samlet arbeidstakerside

I kjølvannet av at oppgjørene kom i havn, har det også versert ulike versjoner av påstått splittelse på arbeidstakersiden. Sannheten er at de fire hovedorganisasjonene leverte et felles krav om hvordan det fremtidige pensjonssystemet for offentlig ansatte skulle se ut. I dette kravet var bruttogarantien – det at man er sikret 66 % av sin sluttlønn ved 65 års alder og etter 30 års opptjening – hovedbudskapet. Kravet fra LO, Unio, YS og Akademikerne var følgelig helt i tråd med Stortingets forutsetninger, og alle de fire organisasjonene stod fullt og helt bak det. Når så de vesentligste delene av kravet til slutt ble innfridd, er det litt merkelig at noen av aktørene fremstiller det som en løsning de absolutt ikke ville ha. Det bør i denne sammenheng understrekes at samtlige parter har anbefalt løsningen.

Ikke blanke ark

Ut fra debatten rundt forhandlingene om fremtidig pensjonssystem i offentlig sektor kan det virke som at man startet med blanke ark. Det gjorde man selvsagt ikke. Offentlig tjenstepensjon har man hatt i mer enn hundre år, og da er det selvsagt dagens ordning man tar utgangspunkt i. Så har vi alle et ansvar for å bidra til at pensjonssystemet utvikles i takt med samfunnets behov, og det er årets forhandlingsløsning et godt eksempel på.

Fremdeles mangler

Det er fremdeles mangler ved pensjonssystemet i offentlig sektor. Med ny folketrygd vil enkelte personer med lav inntekt og lang yrkeskarriere få tilnærmet to tredeler av sluttlønnen sin fra folketrygden. Derved får de lite eller ingenting igjen for sin innbetaling til tjenstepensjonsordningen. Så selv om de altså får like mye i sum, er det lett å skjønne at dette oppfattes som urettferdig. En annen svakhet er at personer med små deltidsstillinger ikke får opptjening i pensjonsordningen. Det kan også hevdes at insentivene til å stå lenger i jobb er for svake, selv om man helt klart fortsatt vil tjene på å jobbe fremfor å bli pensjonist. Vi skulle gjerne sett at disse forholdene hadde blitt rettet på nå, men det gikk ikke. Det er imidlertid ingen ting til hinder for at disse svakhetene kan rettes og ivaretas i bruttomodellen, og vi er selvsagt innstilt på å gå i konstruktiv dialog med regjeringen for å finne gode løsninger også her.

Forutsigbarhet for fremtiden

Når vi endelig kom til enighet om videre-føring av dagens tjenstepensjonsordning, med de nødvendige tilpasninger som er nevnt, har vi laget et forutsigbart pensjonssystem som både er bærekraftig på sikt og ivaretar de ansatte. Det er derfor verdtå rose alle involverte parter, både arbeidsgiverne, arbeidstakerne og regjeringen for at man fant frem til en løsning som legger grunnlaget for et riktig pensjonssystem for samfunnet og for fremtidens pensjonister.